**Kercsó Katalin**

# Gyergyószentmiklós a jövő élettere!?[1]

## 1. Bevezető

Napjainkban egy város népszerűsítése is lassan olyan fontossá válik, mint egy adott termék megfelelő promóciója[2]. Ez egy település esetében teljesen másként működik, és ez elsősorban azt jelenti, hogy komplikáltabb annál, hisz ha összevetjük, szinte teljesen azonos tényezőket kell figyelembe venni egy tárgy valamint egy város, mint termék esetében[3]. Ezeket a szempontokat figyelembe véve Gyergyószentmiklós is pont ugyanúgy eladható, mint bármely termék vagy szolgáltatás.

Gyergyószentmiklós egy közel 700 éves múlttal rendelkező megyei jogú város, amely az évszázadok viszontagságait végig tűrve most kezdett neki egy lassú, alig észrevehető fejlődésnek. Az alábbiakban ezt a fejlődést szeretném igazolni vagy megcáfolni a város marketingstratégiájának megismerése révén.

A kutatás megkezdése előtt Gyergyószentmiklós már megrendelt egy városfejlesztési stratégiát, amelynek elkészülési határideje május eleje. Mivel ez a dokumentum még nincs kész, ezért a jelenlegi tervek és elképzelések alapján indultam el.

Az esettanulmányom során bemutatatásra kerül a város elhelyezkedése és rövid történelme, valamint egy makro-környezeti elemzés, ezután térek rá az imázs-építésre, valamint a település megítélésének milyenségére. Mindezek után értékelem a helység marketingtevékenységét és mindezek segítségével fogalmazom meg, egy SWOT analízisben, a témával kapcsolatos következtetéseimet.

A következő fejezet Gyergyószentmiklós történelmét, elhelyezkedését és adottságait ismerteti annak érdekében, hogy jobban megismerhessük a célterület sajátosságait, hisz a jelenlegi cselekvési terv a múltban történtekre ad választ, megoldást, arra építkezik.

---

[1] Szociológus hallgató, Sapientia EMTE, Csíkszereda

[2] Piskóti I., Dankó L., Schupler H., Büdy L.: Régió és településmarketing. Miskolci Egyetem és az RMC Regionális Marketing Centrum Kft., Miskolc, 1997

[3] Szabó Z.: A településmarketing, mint kitörési pont a településfejlesztés életében. ETK Önkormányzati Klub, Turisztikai és Településmarketing Konferencia, 2008

**2. Gyergyószentmiklós**

Gyergyószentmiklós a Keleti Kárpátok mentén terül el a 25° 35’ keleti hosszúságon és a 46° 43’ északi szélességen. Az átlagosan 800 méter magasan fekvő település szerves, központi része a Gyergyói medencének, melynek keleti szélén található. A város határa keleten az 1257 méter magas Pongrácz tető, északon az 1545 méter magas Piricske tető, nyugaton, északnyugaton és délen pedig Szárhegy, Alfalu és Tekerőpatak. A város területe 228 négyzetkilométer.

Gyergyószentmiklós története, mint a legtöbb székely településé, szoros, mondhatni elválaszthatatlan kapcsolatban van a székelység történetével. A pápai tízedjegyzék 1332-ben már a településrendszer kialakulásának jól előrehaladott folyamatát írja le. A környéken Gyergyószentmiklós volt a harmadik település Zalán és Újfalu után, ahol a településhatár rendtartását törvényben rögzítették (1581). 1607-ben a település vásárjogot kapott Rákóczi Zsigmond fejedelemtől, aminek következtében a moldvai örmények tömegesen telepedtek be három nagy hullámban: 1607, 1654, 1669. A település egymás után két nagy pusztítást is túlélt: előbb 1716-ban a tatárok dúlták fel, majd 3 évvel később pestis pusztított. Habár 1607-től városként és mezővárosként szerepelt Gyergyószentmiklós a dokumentumokban, csak 1871-ben kapja meg a nagyközség státuszt, majd 1907-ben lesz ismét teljes jogú város. 1908-ban nyílt meg a város első gimnáziuma.[4] A gazdasági felemelkedést a trianoni döntés törte meg, hisz a határok eltolódásával elveszítette a határmenti kereskedelmi helyzetből származó előnyeinek nagy részét. Az akkori román hatalom pedig nem foglalkozott az újonnan elcsatolt országrész felvirágoztatásával. A XX. század hatvanas éveiben megkezdődött az iparosítás. Természetesen voltak próbálkozások a város elrománosítására, de ez mindannyiszor szerencsésen meghiúsult. Az iparosodás következményeként jöttek létre a gyárak (bútorgyár, szövöde, cserealkatrész-gyár). Az 1989. évi rendszerváltás után a város magyar jellege megerősödött, testvérvárosi kapcsolatok kezdtek kialakulni. Jelenleg a Gyergyói térség központja.[5]

Gyergyószentmiklós környéke – hasonlóan Székelyföld nagyrészéhez – bővelkedik természeti erőforrásokban, ásványi kincsekben, aminek ésszerű kihasználása

[4] Garda Dezső: Gyergyószentmiklós monográfiája. Csíkszereda: Státus Könyvkiadó, 2001, 7-24 old.

[5] Gyergyószentmiklós Megyei Jogú Város honlapja [megnézve: 2014.04.17.]. Megtalálható http://www.gyergyoszentmiklos.net/hu/varosunk.html

segíthetné a város fejlődését. Ugyanakkor hatalmas turisztikai potenciálja van a városnak és környékének, a várostól mindössze huszonöt kilométerre található Gyilkos-tó és Békási-szoros miatt. Az iparosítás során létrejött gyárak közül mára már szinte egyik sem működik, viszont a kis- és középvállalkozások támogatása és életképessé tétele egy fontos alapja lehet a város jövőjének.

### 3. Módszertan

Az információk begyűjtéséhez primer és szekunder adatokat egyaránt feldolgoztam.

Elsősorban adatokat gyűjtöttem Gyergyószentmiklósról társadalmi, gazdasági és kulturális szempontból, hogy egy makro-elemzést tudjak végezni a városról. Ezen adatokat a Tarisznyás Márton és Garda Dezső által írt könyvekből merítettem, valamint a Transindex-en megtalálható 2002-es népszámlálási adatokra támaszkodtam.

Egy elfogadott városvezető jó hatást tud gyakorolni a település imázsára. Ezzel szemben egy kevéssé elfogadott vezető, nemcsak helyben, de országosan is népszerűtlen polgármester hosszantartó bélyeget nyomhat városa presztízsére, ami alapjaiban meghatározhatja a településről kialakult képet. Ezért egy városvezetésnek meg kell találni azt az utat, hogyan kommunikáljon kifelé és az önkormányzaton belül. Ebből az elgondolásból kiindulva kértem fel Gyergyószentmiklós megyei jogú város sajtóreferensét arra, hogy ismertesse a város településmarketing-stratégiáját. A félig strukturált interjút 2014. 04. 29-én készítettem el Madaras Szidóniával a polgármesteri hivatalban.

Ezenkívül promóciós anyagokat is megvizsgáltam, amelyeket szintén az önkormányzatnál tett látogatásomkor bocsájtottak rendelkezésemre.

### 4. Gyergyószentmiklós értékei és környezeti feltételeinek vizsgálata

#### Természeti feltételek

Gyergyószentmiklós és környéke mikro-régió, kistérség, a város a térség központja. Ugyanakkor összekötőváros, hisz helyezkedése miatt minden fontos székelyföldi térség és város eléréséhez szükséges érinteni a Gyergyói medencét.

A városnak, de különösképp a város környékén elterülő falvaknak jó mezőgazdasági potenciálja van természeti adottságaiból fakadóan. A termőföldek ter-

mékenyek, a térség pedig nagyon gazdag ásványi kincsekben, nyersanyagokban. Igaz, ezeket nem mindig a leghatékonyabban használják ki a térségbeliek.

A városnak és környékének hatalmas turisztikai potenciálja van, a Gyilkos-tó és Békási-szoros vonzerejének köszönhetően. A különálló természeti adottságokkal felruházott tájak miatt rengetegen látogatnak el ide – sokak szerint Székelyföld legszebb helyére –, mára már egyfajta kalandturizmus épült ki.

A téli időszakban az átlagosnál hidegebb van, ami előny a téli turizmus szempontjából, nyáron pedig a hőség elviselhető, ez pedig a kalandvágyó túrázó személyeknek tökéletes körülmény.

**Művi, épített feltételek**

Gyergyószentmiklós városában több olyan épület található, amely hozzájárul a településidentitás kialakításához és megőrzéséhez.

Az egyik ilyen épület a Kós Károly által épített ház, amely egyedülálló a térségben. A Kossuth Lajos utcában található tornyos lakóház azért egyedi, mert az egyetlen olyan ház a környéken, amit az erdélyi kultúra egyik legnagyobb alakja, Kós Károly tervezett. A római katolikus Szent Miklós templom a város legrégebbi és legértékesebb műemléke. A mostani templom elődje 1499-ben épült, a védőszentjéről kapta a város a nevét. Ezt bővítették két alkalommal, majd 1661-ben egy tatárbetörés alkalmával az épület megrongálódott. A jelenlegi templomot a régi, kis templomnak bizonyuló épület helyére 1756 és 1773 között építették. Az örmény-katolikus templom a második legrégebbi műemlék a városban. A moldvai örmények betelepülése után szükségesnek érezték egy templom felépítését, végül 1734-ben Lukács János finanszírozásával építették fel. A templom négy oltára és a szószék 1752 környékén épülhettek. A város főterének meghatározó városias képét elsősorban az örmények által épített házak biztosítják. A Szent Miklós szobor a város szimbóluma, ez a főtéri parkban áll, készítője Burján Emil helyi képzőművész. A Tarisznyás Márton Múzeum 1770-1778 között épült, ez a római katolikus templom közelében található. A város első gimnáziumának – amit később Salamon Ernőről neveztek el – épületét 1915-ben adták át rendeltetésének.

A város infrastruktúrája fejletlen, ez jelenleg javuló tendenciát mutat. Az infrastruktúra nem integrált, ennek is köszönhető egyes városrészek „felemás” kinézete (például az út fel van javítva, de az azzal párhuzamosan elhelyezkedő épületek el vannak hanyagolva).

**Társadalmi feltételek**

Gyergyószentmiklós korszerkezete kedvezőtlen, ahhoz képest, hogy kisváros. A népesség elöregedése nyomon követhető. Az átlagéletkor meghaladja a megyei átlagot. Ennek egyik legfontosabb oka a migráció és a természetes népmozgalmi folyamatok.

A 2002-es adatokhoz viszonyítva 2012-re a város népessége 2210 fővel csökkent. A 2012-es népszámláláson összeírt 17808 lakosból 15520 magyar, 1854 román, 445 roma, egy személy pedig német nemzetiségű. A szállodákat és menhelyeket nem számolva 4072 épület található a városban, valamint 7186 lakást számoltak 2012-ben.

**Politikai feltételek**

Jelenleg három politikai párt vesz részt a városvezetésben: MPP, RMDSZ, EMNT.

Az önkormányzat két fontos részre tagolódik. A döntéshozás a helyi képviselőtestület (közgyűlés) feladata, az operatív ügyintézés, a város „működtetése" a polgármester vezette Polgármesteri Hivatalé.

**Gazdasági feltételek**

A város minden szempontból teljesíti a szociológiailag meghatározott város összes feltételét. A gazdasági erejét tekintve is a térség központjának számít, ami legfőképp a kis- és középvállalkozások jelenlétének köszönhető. Az iparosítás során létrehozott gyárak működésének megszűnése után hanyatlásba kezdett a helyi gazdaság, ezt tudták valamilyen szinten megállítani a kkv-k.

**Önkormányzati tevékenység**

Mezei János polgármester aktív, fiatal önkormányzati csapatot épített ki, amelynek célja a minél nagyobb mértékű fejlődés és felkapaszkodás a megye és régió fejlettebb térségeihez. Jelenleg folyamatban van egy komoly keretek között működő városfejlesztési stratégia kialakítása, amely hosszú távon tovább fejleszthető. Egy nagy hátrány az önkormányzatnak a városfejlesztési koncepció kialakításában, hogy nem minden esetben pályázhatnak Európai Uniós forrásokra.

Az önkormányzat szoros együttműködést folytat a város fontos intézményeivel (múzeum, művelődési ház), ez pedig hozzásegíti őket egy még inkább integrált városfejlesztési terv kialakításához.

**Civil szervezetek tevékenysége**

Aktív civilszervezeti élet van jelen a városban. Komoly szolgáltatásokat kínálnak és tevékenységeket végeznek a különböző nem profitorientált szervezetek.

Civil szervezetek szolgáltatásai:

- Caritas, akik többek között beteggondozással foglalkoznak,
- Főnix Egyesület, akik daganatos betegeknek nyújtanak segítséget,
- Ora Internationale, amely szervezet gyerekotthont működtet, ezenkívül pedig hajléktalanoknak és bántalmazott anyáknak nyújt hajlékot,
- Szeretet Konyha, amely a rászorulók étkeztetését biztosítja.

A városban működő szervezetek tehát igyekeznek minden igényt kielégíteni és a hiányosságokat pótolni. Minden korosztály és társadalmi csoport számára elérhetőek. Sajnos kevés szervezet rendelkezik külföldi kapcsolatokkal és nagy költségvetéssel, amelyek nagyban hozzájárulhatnának többek között a szociális és egészségügyi problémák orvoslásához.

**Hagyományok, tradíciók, ünnepek**

A nagyobb volumenű kulturális események főszervezői legtöbb esetben a Művelődési Központ, a Tarisznyás Márton Múzeum és az önkormányzat.

Az utóbbi évek egyik legnagyobb alkalmi rendezvénye a Világvándor volt, ahol a külföldre elszármazott gyergyóiak gyűltek össze, találkozhattak egymással és a jelenleg is itt élő gyergyóiakkal.

Idén első alkalommal szervezik meg a 2013. május 21-én eltűnt hegymászó emlékére az Erőss Zsolt Teljesítménytúrát a Gyergyói-havasokban és a Hagymáshegységben.

A hagyományos városnapi rendezvények, Szent Miklós napok értelemszerűen december 6. tájékán vannak megszervezve. Ez a város legnagyobb rendezvénye, rendszerint a környező falvakról is rengetegen érkeznek, ilyenkor pezseg az élet a legjobban.

Szintén hagyománnyá vált a főtéren megtartott adventi gyertyagyújtás szentmisével egybekötve. A város túlnyomó többsége magyar nemzetiségű, így a március 15., október 23. is fontos dátum, amikor ünnepségeket és megemlékezéseket szerveznek városszerte. A gyereknapi rendezvényeknek is hagyománya van.

A gyergyóiak a mai napig ápolják az örményektől átvett, eltanult hagyományokat, legfőképp a gasztronómia terén, hisz az angadzsabó (hurutleves) és a marlenka az örmény sorstársak eledele volt egykor.

A város életében a jégkorongnak is fontos szerepe van. Ugyan az utóbbi években nem volt sikeres a csapat szereplése a támogatók hiányának köszönhetően, a 2014-es év sikerekben gazdag volt. A jégkorong-mérkőzések látogatása egyfajta identitást nyújtó tevékenység, ahol a hagyományok ötvöződnek a modern sportággal.

**5. A település imázsa**

A nyilvánosság előtt egy településnek, így Gyergyónak is egy jól meghatározott imázzsal kell rendelkeznie annak érdekében, hogy egy erős településidentitást tudjon kialakítani a lakóiban, valamint vonzóvá tegye a vállalkozók, befektetők, turisták és más potenciális személyek körében. Ahogy egy márkának, úgy Gyegyószentmiklósnak is megvan a maga jellegzetessége, azonban míg egy márka népszerűségére a termék eladásai alapján lehet következtetni, addig egy város sikerességét sokkal összetettebben lehet megítélni.

Egy jól átgondolt tudatos és helyes kommunikációval elérhető, hogy a településről olyan kép alakuljon ki, amely pozitív színben tünteti fel a várost a célcsoportok szemében.

Gyergyószentmikósnak jelenleg még nincs egy kialakult kommunikációs csatornája, ha jellemezni kellene, akkor röviden az ad hoc módon történő kommunikációról beszélhetünk, vagyis nincs egy kialakított rendszer. Az önkormányzat falain belül egy belső levelezés folyik, de inkább a személyes kommunikáció a bevett módszer. A külső kommunikáció a közlönyben, sajtótájékoztatókban és néhány nyomtatott anyagban merül ki. Ezen kommunikációs csatornák legtöbb esetben nem bizonyulnak hatékonynak.

Az a város kommunikál hatékonyan, és ezáltal sikeresen, amely minél többféle hírrel, minél több csatornán, minél érdekesebb formában generál pozitív megjelenéseket az országos médiában.[6]

Gyergyószentmiklós városvezetése igyekszik jelen lenni az írott sajtóban (Kisújság, Új kelet). A Tv-n keresztül is a képes hirdetésekben szokott üzenni lakosainak (Fény TV, Objektív TV), valamint van saját weboldala és facebook adatlapja is. A honlap jelenleg elérhető, viszont hagy kívánnivalót maga után. Mivel felépítése nagyon statikus, ezért kevés lehetőséget ad a fejleszthetőségére. Ez az oka annak, hogy a honlapon elsősorban olyan formális információk jelennek meg, amelyeket az állam kötelez, de a lakosság számára nem felhasználható. Ennek kompenzálására igyekszik a hiányosságokat kiküszöbölni a facebook oldal segítségével, amely interaktív, mondhatni naprakész információval látja el a lakosságot és ismerteti meg velük azokat a történéseket, amelyek a városban zajlanak.

### 6. A település megítélése

Gyergyószentmiklósnak van egy nagyon fontos hátránya a környező településekkel szemben, és ez, mint már fentebb említettem, az, hogy nem tud pályázatokat letenni az Európai Unió finanszírozási alapjaihoz (azaz le tud tenni, csak kevés vagy szinte semmi esélye nincs arra, hogy nyerjenek ezek a pályázatok). Emiatt, míg a környező települések egy látványos és gyors fejlődésen mennek keresztül, addig Gyergyó csak kis léptekben halad előre. Ez ad okot mind a lakosságnak, vállalkozóknak, idelátogatóknak a város negatív megítélésére. Jelenleg a város csak egy lassú ütemű tempóban igyekszik eleget tenni a városfejlesztési Maslow-i piramisnak.

### 7. Gyergyószentmiklós marketingtevékenységének bemutatása

#### Gazdaság

Gyergyószentmiklós egy nagy potenciállal rendelkező város, viszont nem könnyű a lehetőségeket egyik napról a másikra kiaknázni. A szocializmus idejében több városhoz hasonlóan Gyergyószentmiklós is ipari város volt, mára ennek csak a nyomait láthatjuk, az elhagyott, omladozó gyárakat. Több olyan terület is van, amely vonzó lehet belföldi és külföldi befektetők számára. Ezen lehetőségek

[6] Image Factory Political and Business Solution: A városimázs toplista tanulságai. Előadás [elektr. dok.]: 2011. január [megnézve: 2014. 05. 03.]. Megtalálható: http://www.24cities.eu/cms/upload/bilder/HU/Varosimazs_eloadas.pdf

megléte a város polgármesterének figyelmét sem kerülte el. Tervek vannak egy ipari park létrehozására, amellyel kapcsolatosan már folytak tárgyalások olyan illetékes személlyel, akinek már van tapasztalata ipari parkok létesítésében és működtetésében.

Egy ipari park létrehozása gazdasági előrelendülést jelentene a város számára és új munkahelyeket is biztosítana a lakosság számára.

Az ipari park létrehozásának ötlete már egy fontos előrelépés a városról kialakult kép javítására. Ezt leszámítva a turizmus még az a gazdasági ágazat, amire alapozni lehet.

**Kommunikáció**

Gyergyószentmiklós weboldala statikus, nem rugalmas és nem alakítható (például a régi eseménynaptár nem volt felhasználóbarát, le kellett venni). A honlapot egyelőre a hivatalos információk megjelenítésére használják, a lakosság ezeket nem tudja megfelelően hasznosítani. Tervbe van egy új, megfelelő honlap elkészítése, mely a hivatalos információk megjelentetése mellett a közemberek számára is hasznos információkkal szolgálhat, valamint felhasználóbarát lesz.

A facebook oldal nagyon dinamikus, a lakosság elsősorban itt szerezhet információkat arról, hogy mi történik a városban, milyen sajtótájékoztatókat tartanak, milyen események zajlanak a közeljövőben.

**Sajtókapcsolatok**: Az új sajtóreferensnek köszönhetően a sajtókapcsolatok újraéledtek, így a TV-el és újsággal is aktív kapcsolatban vannak. Készítenek közlönyt, amely eddig nem jutott el az illetékesekig, de ma már igen.

**Promóciós eszközök**: Nincs egy színes paletta, ami a promóciós eszközöket illeti. Néhány turisztikai brosúrában és városnapokra készített anyagban kimerül. Ezeket viszont szakemberek készítik és magas minőséget képviselnek. A promóciós eszközök között újabban megjelent a helyi termelők által készített szörp. Ez érdekes újítás, mert nem megszokott eszköz, viszont a helyi értékeket képviseli, a gyergyóiságot tükrözi.

**Rendezvények szervezése**: Van néhány nagyobb rendezvény, mint a városnapok, ezek színvonalasnak mondhatók, viszont hagynak kívánnivalót maguk után. Igyekeznek minden korosztálynak a szükségletét kielégíteni.

**Arculat kialakítása**: A városnak nincs egy szlogenje, amit kimondva a városhoz tudnak kapcsolni. Amíg ehhez hasonló alapvető lépések nem történnek meg, addig

nem beszélhetünk kiforrott arculatról. Nincs tartalom a gyergyóiság mögött. Vannak bizonyos arculatépítő tevékenységek, de ezek nem összehangoltak, ezért a város nem „eladható", még a saját lakói számára sem.

### 8. Gyergyószentmiklós célcsoportjai

Gyergyószentmiklós városvezetése képes elsősorban arra, hogy egy határozott marketingstratégiát kidolgozzon és alkalmazzon a város szempontjából. Gyergyószentmiklós önkormányzata 2014-ben rendelt meg egy fejlesztési stratégiai tervet a 2011-2020-as időszakra. Ennek a dokumentumnak az elkészítését a csíkszeredai CDC Consulting K.F.T vállalta ki, melynek elkészítési határidejét 2014. április végére - május elejére tűzte ki.[7] Ennek a dokumentumnak az elkészítését 84 órás műhelymunka előzte meg, ahol a város kulcsszereplői vettek részt, akik képesek befolyással lenni egy városfejlesztési terv kialakításában (urbanisztika, turizmusért felelős vállalkozások és civil szervezetek, Művelődési Ház, stb.).

Ez a városfejlesztési terv kitér arra is, hogy kik kellene legyenek a célcsoportok. A célcsoportokat a következő kategóriákba lehet sorolni:

- **Közemberek**: ez alatt Gyergyószentmiklóson élő, vagy gyergyószentmiklósi érdekeltségű lakosokat értek
- **Befektetők**: jelenlegi vagy jövőbeli, hazai valamint külföldi befektetők
- **Helyi vállalkozók**: jelenlegi és jövőbeli vállalkozások, termelőszövetkezetek, szolgáltató szervezetek
- **Turisták:** jelenlegi és jövőbeli belföldi, külföldi, üzleti, szabadidős céllal utazók, napi, hétvégi, tartós üdülők.

Ezen célcsoportok mindegyikéhez külön kommunikációs csatornán lehet eljutni, és különböző marketingstratégiákat szükséges alkalmazni, hogy azt a Gyergyó-képet kaphassák, amit az Önkormányzat meg szeretne mutatni.

[7] Mivel ennek a esettanulmánynak a megírása 2014. május elején történt, ezért az elemzésben nem fellelhető ennek a fejlesztési stratégiának az elemzése, csupán a a városvezetőség fejében kialakult képre tudtam alapozni.

**9. SWOT Analízis**

**Erősségek**

- Gyergyószentmiklós ősi székely település, amely tény nagy hatással van a hagyományra, kultúrára. A város gyakorlatilag összekötőváros, a székelyföldi térség fontosabb településeire sokszor át kell haladni itt.
- Nagy mezőgazdasági potenciálja van a kistérségnek, jó termőföldek találhatóak itt. Gazdag nyersanyagokban.
- Több műemléképület, amely segíti a város marketingkommunikációs tevékenységét, lehet ezekre alapozni, különösen az idelátogatókra fektetve a hangsúlyt.
- Erős identitástudat, a hagyományok és kulturális sajátosságok őrzése és ápolása.
- Aktív, összehangolt csapat dolgozik az önkormányzatban, amely a város fejlődésében elengedhetetlen tényező.
- Aktív civil szervezeti élet, nagyon széleskörű szolgáltatások nyújtása minden társadalmi csoportnak.

**Gyengeségek**

- Az infrastruktúra fejletlen, az ez irányba történő fejlesztés nem integrált.
- A térség korszerkezete kedvezőtlen, a lakosság átlagéletkora növekszik, ami elsősorban a migrációnak köszönhető.
- Gazdasági fejletlenség, minden gyár és üzem bezárt, nincs kiemelt fontosságú ágazat, amely a gazdasági élet előrehaladását segítené.
- Gyergyószentmiklós online kommunikációja elenyésző és fejletlen. A weboldala statikus és nem alakítható, így a hétköznapi embernek használhatatlan. Promóciós eszközökben is nagy a hiány, alig létezik városismertető anyag, nincs egy koncepció a gyergyóiság mögött. Teljesen hiányzik egy jól kiépített arculat, ami nélkül nagyon nehéz turisztikai vonzerőt kölcsönözni a városnak, és nem eladható.
- A település népessége csökkenő tendenciát mutat.

**Lehetőségek**

- A Békási-szoros turisztikai vonzereje. A városban és környékén kezdetleges, fejletlen a turizmus, annak ellenére, hogy hatalmas potenciált rejt a környék. Fontos lépés lehetne egy jól meghatározott stratégia segítségével kiépíteni a kalandturizmust, turisztikai csomagokat létrehozni.
- A régi telephelyek, üzemek elindítása befektetők segítségével. Olyan programok, motivációs anyagok létrehozása, amelyek meggyőznek befektetőket, hogy érdemes a városba vállalatokat hozni. Ez hozzájárulhatna a gazdaság felemelkedéséhez.
- Európa Uniós fejlesztési források kiaknázása.
- Az úthálózat fejlesztése által a megközelíthetőség megkönnyítése, a városi közlekedés leegyszerűsítése és normalizálása.

**Veszélyek**

- A helyi lakosság fokozatos elöregedése, a fiatalok elvándorlása a jobb megélhetőség reményében, köztük szakemberek és értelmiségiek.
- Más székelyföldi városokkal egyre kiélezettebb verseny a tőkebefektetők bevonásáért.
- A pályakezdő munkanélküliek számának növekedése.
- A térség teljes leszakadása a megye fejlettebb térségeitől.

**10. Összegzés**

Gyergyószentmiklós egy fejlődőben lévő város. A SWOT analízis alapján elmondhatjuk, hogy jelenleg több hátránnyal rendelkezik, mint előnnyel, de ezeket a gyengeségeket nem a városvezetés hozzánemértésének a számlájára lehet írni, hanem a bürokráciára és jogi korlátokra. A rendszerváltás hatásának nyomai még mindig érződnek a városon, de ebből kezd éledezni, és egy olyan marketinget és kommunikációt kezd kialakítani, amely átadható és egyben átvehető is. Felismerték a város pozicionálásának, és egy olyan imázs kialakításának szükségességét amely erősíti a városlakók identitását és kivonatossá teszi a

befektetők és a turisták vagy más felmerülő célcsoportok számára. Nem felejthetjük el, hogy ez egy hosszútávú elgondolás.

Összegzésként elmondható, hogy igaznak bizonyulhat Mezei János polgármester úr kampány-szlogenje. Igen, Gyergyószentmiklós képes a jövő életterévé válni.

**Vajna Katinka**

# Kovászna marketing-tevékenységének bemutatása[1]

Az általam választott téma egy település marketingtevékenységének a bemutatása. A város, amelyet be szeretnék mutatni, szülővárosom, Kovászna. Szokták az ezer borvíz forrásaként is emlegetni, mivel nagyon gazdag ásvány-vízforrásokban. Körülbelül 1500 különböző összetételű borvízforrása van és ezeket gyógyfürdőként is használják. A város a Kárpátok kanyarulatában, a Berecki havasok lábánál helyezkedik el és a Kovászna-pataka szeli ketté. A település körül erdő található, amelyet a helyi lakosok birtokolnak és emellett sok megművelhető termőföld van, amit a mezőgazdasággal foglalkozó emberek, családok ki is használnak.

A város az erdős dombvidéki és középhegységi klíma határán helyezkedik el, így az évi átlag hőmérséklet 7 Celsius-fok, ami kedvezőnek mondható. Az erdőben, kissé elzártan, Kovásznától 5km-re található egy kis falu, Kommandó, amely télen síparadicsomnak számít, nyáron hegymászóknak nyújt élményt. Itt található a megye legmagasabb pontja, a Lakóca-csúcs (1777m). A város további magaslatai: Várhegy (935m), Piliske (920m), Kiskő farka (1101m), Sikló-tető (1113m), Szélkapu (1090m), Kokorja (1164m), Papolci köz (1320m) és Kovásznai Pilis (1360m). 2012 óta Kovászna is rendelkezik egy sípályával, amely nagy látogatottságnak örvend. A sípálya az elhunyt polgármester, Lőrincz Zsigmond nevét viseli, az ő ötlete volt e sípálya megépítése.

A település nevének eredetéhez több történet is fűződik, van, akik szerint az itt portyázó törökök nevezték el „kvasna”-nak, ami ásványvizet jelent. Mások szerint egy szabó után kapta a nevet, aki vásznat árult és őt Kónak hívták és így a várost elnevezték Kó+vásznának. Mint várost, Kovásznát 1952 óta emlegetik és 1968 óta a megye névadó települése. Bár a megye névadó települése, a megyeszékhely Sepsiszentgyörgy, amely Kovásznától 35 km-re van. Továbbá 20 km-re van Kézdivásárhely.

---

[1] Kommunikáció-PR szakos hallgató, Sapientia EMTE, Csíkszereda

**Kovászna ismert szülöttei és emlékművek**

Közigazgatásilag 1968 óta Kovásznához tartozik Csomakőrös, amely a várostól 3 km-re található és Vajnafalva, amely az évek során egybeolvadt a várossal. Csomakőrösön született, 1784-ben, a híres Ázsia-kutató, nyelvész, Kőrösi Csoma Sándor. A kovásznai líceum róla kapta a nevet és két szobor is van, amely őt ábrázolja. Az egyik szobor a város főterén található, a másik a falu központjában. A falu a Csoma előtagot 1898-ban kapta kegyeletből híres szülötte után.

Ismert szülöttje volt a városnak Gazdáné Olosz Ella, magyar textilművész és néprajzkutató. A város központi parkjában 2013-ban a városnapok alkalmával állítottak emlékére egy mellszobrot.

2011. novemberében került sor egy újabb ismert személy szobrának avatására ugyancsak Kovászna központi parkjában, Fábián Ernőnek, aki pedagógus és filozófus volt. Fábián Ernő a rendszerváltás után fontos személy volt a politikában előadásai és hozzászólásai által. Továbbá 2011-ben avatták dr. Kádár László emlékplakettjét, aki Afrika-utazó geográfus és Kőrösi Csoma Sándor-kutató volt.

2010-ben Gyula testvérvárostól adományként kapott a város egy emlékművet Erkel Ferencről. Ő magyar zeneszerző, karmester és zongoraművész volt, ő zenésítette meg a himnuszt.

2009-ben Márton Áron szobrát a kovásznai Szent István római katolikus templom udvarán Tamás József segédpüspök avatta fel. A templomot Trianont követően, az 1920-as években építették, majd 1946-tól külön plébánia lett. Emellett a város központjában található az 1754 és 1764 között épült református templom, amelyet újra kellett építeni, mert az 1802-es évi földrengés nagyon megrongálta.

2008-ban szintén a város központi parkjában avatták fel Ignácz Rózsa mellszobrát. Ismert színésznő, író és műfordító volt.

Az 1900-as években több szobrot is avattak, állítottak Kovásznán. 1943-ban avattak egy felfegyverzett székely határőrt ábrázoló szoborfigurát. Ez a faépítmény egy évig áll, mert a bevonuló román katonák lerombolták és a helyébe szovjet emlékművet állítottak. 1986-ban készült a Maradvány című szobor a Kovásznán megrendezett művésztáborban. 1987-ben készült a Nap Háza című szobor, amelyet a második alkalommal megrendezett művésztáborban készítettek. 1988-ban harmadik és egyben utolsó alkalommal rendezték meg a művésztábort, ekkor két szobor is készült, amelyek a mostani Montana szálloda mögött, az erdő

szélén láthatóak. Az egyik szobor a Dózsa, a másik Bagoly. 1971-ben Ignácz Rózsa készített egy Geometrikus kompozíciót, amely a líceum déli falán tekinthető meg. Végül 1994-ben készült az Irgalmas szamaritánusok szoborcsoport, amely a Holland-kórház nevet viselő kórházépület előtti parkban látható. Egy bibliai történetet jelenít meg: egy beteg embert segítenek a társai egy szálláshelyre.

A demográfiai adatokat tekintve a város lakossága sokrétű. A 2011-es népszámláláskor 10000 lakost jegyeztek fel, melyből 6000 magyar, 3000 román, 300 cigány és más nemzetiségű.

Az ország egyik legjelentősebb fürdővárosa, határában fakad a legtöbb fajta borvíz Erdélyben. Az 1880-as években kezdődött meg a fürdőélet, majd 1889-ben megalakult a fürdő részvénytársaság. Főként szív és érrendszeri megbetegedések kezelésére járnak ide a vendégek. Országszinten négy ilyen kezelőbázis van: Tusnád, Buziás, Vatra Dornei és Kovászna. Ezek közül Kovászna rendelkezik a legózondúsabb, ionizált levegővel. Itt található a világhírű Sikló és a Pokolsár.

**A város látványosságai**

A Sikló Kovásznát és Kommandót összekötő kis vasút. A Kovászna-Térréti HÉV-et 1892-ben helyezték üzembe. A vasút úgy volt kiépítve, hogy Kovásznát elkerülje, de Vajnafalvában a házak mellett haladt el, majd végigment a Tündérvölgyön. A Tündérvölgyben található a világon egyedülálló ipari műemlék, a gravitációs siklóvasút. A siklóvasút hossza 1236 m és közel 100 évig működött, de 1996-ban erdőtűz áldozata lett. Bár ezután újraépítették, 1999-ben végleg leállt. Ezt a siklóvasutat Kovászna és Kommandó között Lux Emil mérnök tervezte meg, az Erdélyi Erdőipar Részvénytársaság megbízásából. A fent említett Tündérvölgy a helyszíne a minden évben megrendezésre kerülő juhászlakodalomnak. Ez a rendezvény országos szintű. Emellett nagyon közkedvelt a helyi lakosok és azon vendégek körében, akik a szív-kórházban, a Clermont szállodában vagy a Fenyő szállóban szállnak meg. Már tavasztól kezdve nagy látogatottságnak örvend. A Tündérvölgytől indulva vezet egy út Tündér Ilona várához, amely a Miske-erdő hegycsúcsán található. A néphit azt tartja, hogy Tündér Ilona élt ott, akinek kincse a vár pincéjében volt elrejtve és a pince bejáratát egy éber kakas őrizte, amely hét évben egyszer aludt el. Ekkor a pince kapui kinyíltak, és aki ezt kileste, a pince falait díszítő gyémántos virágokat hozhatott ki. A néphit szerint egy aranyhíd köti össze a várat Bálványossal. Valószínűleg ez az aranyhíd a borvízforrások vonulatát

jelképezi. Amióta Tündér Ilona elhagyta az emberek világát, a vár omlani kezdett, de azt tartják, hogy a tündérek holdvilágos éjjeleken lejárnak Ilona virágait öntözni.

A Pokolsár Kovászna belvárosában található, egy iszapos, kénes-széndioxidos gázkitörés. 1881-ben megnyílt a Pokolsár-fürdő. A Pokolsár vizét a feltörő szén-dioxid és kén-dioxid tarja mozgásban. Régen nagyon sokszor kitört és ezért több szekérnyi kővel és homokkal próbálták lefojtani, mára már ezek a kitörések megszűntek. Az elmúlt 200 évben 1837-ben jegyezték fel a legerőteljesebb kitörést és ettől kezdve folyamatosan zavaros, máskor kitörés után mindig letisztult.

Kovásznán található egy képtár, ennek a külső falán tekinthető meg dr. Kádár László emlékplakettje; Ignácz Rózsa emlékszoba, ami a központi református parókia épületében látható; és a Városi Művelődési Házban tekinthetjük meg Gazdáné Olosz Ella emlékgalériáját, ahol főbb textilműve látható. Továbbá Kőrösi Csoma Sándornak van egy emlékszoba kialakítva a falu kultúrotthonában és ennek közelében egy emlékház.

Ahhoz, hogy a már meglévő információkat személyes véleményekkel, tapasztalatokkal is kibővíthessem, interjúkat készítettem a polgármesterrel, több ide látogató vendéggel és a helyi lakosokkal.

A polgármester, Thiesz János, bár csak egy éve van tisztségében, úgy gondolaja, hogy fontos a város turizmusát tovább fejleszteni, sok lehetőséget lát benne, mivel ki kell használni a természet e ritka adottságait. De mindez érdekében nagyon fontosnak látja a város arculatát is újítani, ehhez tartozik az utak és szennyvízhálózat felújítása. A megvalósításért próbálnak minél több Uniós pályázatot megnyerni.

Az ide látogató vendégekkel készített interjúimban arra próbáltam választ kapni, hogy miért szeretnek ide járni. A megkérdezett vendégek többsége már több mint 10-20 éve jár ide kezelésre. Évekkel ezelőtti döntésükben fontos tényező volt a tiszta levegő, amit már említettem, a mofetta és a gyógyfürdő. Tulajdonképpen ezek az álmok, a turizmus felé való hajlás már a ’60-as években megszülettek, amikor épült a szív- és érrendszeri betegségek kezelésére egy kórházkomplexum, amely az alapítója és egykori igazgatója, „dr. Benedek Géza” nevét viseli. A megkérdezettek, akik már régóta járnak ide, látják a fejlődést és úgy gondolják, ennek még nincs vége. Például a kórháznál már épül az új uszoda, amit nagyon várnak, mind gyógykezelés, mind szórakozás szempontjából.

Amit még nagyon jónak tartanak a vendégek, azok a mofetták. A mofetta vulkanikus utóműködésből származó, főleg széndioxidból álló gázfeltörés. A szó

eredete olasz (mephitis), melynek jelentése bűzös kipárolgás. A mofettákat keringési zavarokra használják, de a néphit szerint nagyon jó vágyserkentők is. Sajátosságuk a magas széndioxid-koncentráció (98%). Továbbá a szívkórháznál található a fizioterápiás gyógy-központ. A kezelőközpont szolgáltatásai: lézer-kezelés, ultrahang, interferencia, magneto-diaflux terápia, dyadinamik, lontofore-zis (galván árammal).

A vendégek véleményével ellentétben, a helyi lakosok nincsenek annyira megelégedve a haladással. Úgy gondolják, hogy ennél többet is lehetne nyerni a hely természeti adottságaiból. Mindamellett, hogy ismert fürdőváros, az ország minden részéről érkeznek ide vendégek, látják a fejlődést, elégedettek vele, a fiatalságnak mégis kevés lehetősége nyílik mind szórakozásra, mind munkahely találására. A fiatalok elég reményvesztettek az itteni jövőt illetően, úgy gondolják, számukra Kovásznán nincs jövő, nincsenek lehetőségek.

Ahhoz, hogy a turizmus teljes mértékben kibontakozhasson, infrastruktúra fejlesztésre van szükség.

**Rendezvények**

Bár Kovászna fürdőváros, nemcsak kezelésre vágyók jönnek ide, hanem a minden évben megszervezésre kerülő Kőrösi Csoma Sándor napokra is, amelyen nagyon sok külföldi vesz részt. Ez az esemény egy háromnapos rendezvény, amely mind a külföldieket, mind a fiatalokat megszólítja. Az iskolásoknak különböző vetélkedők vannak, emellett kulturális programok, amiben szerepelnek a külföldi diákok is.

Fontos rendezvénynek számít a városnapok, amit eddig 16 alkalommal szerveztek meg. A városnapok rendezvény évről évre színvonalasabb, a sok sörsátor helyét átvették a szórakozást szolgáló eszközök (például gyerekeknek felfújható vár, nagyobbnak dodzsem és ehhez hasonlók). Az eddig egynapos, városnapokkal egyszerre megszervezett szarvasmarha-kiállítás tavalytól kétnapos különálló rendezvény lett. Nagy nézettségnek örvend ez a rendezvény is, a megye több helyéről érkeznek vendégek, sőt vannak, akik állatokat is hoznak a megszervezett versenyre annak reményében, hogy megnyerik azt.

Megemlíthetem még az egyházi és kulturális rendezvényeket. Ezeken a rendezvényeken részt vesz a kovásznai fúvószenekar.

**Civil szervezetek Kovásznán**

Kovásznai civil szervezet a FIKOSZ (Fiatalok Kovásznáért Szervezet). Ez a szervezet 2011-ben alakult újra, elnöke Dimény Hunor. Céljuk, hogy a fiatalok szürke hétköznapjai színesebbek legyenek. Legutóbbi rendezvényük egy áprilisban megszervezett tehetségkutató volt, melyen 18 tehetséges ifjú vett részt. Megemlíthetem az IKE-t (Ifjúsági Keresztény Egyesület). Ezt Balogh Zoltán református lelkipásztor vezeti, ő a vallás által próbálja színesebbé tenni a fiatalok hétköznapjait. Gyűléseiken a fiatalokkal sokat énekelnek, beszélgetnek és próbálja őket a helyes útra terelni. Nagyon sokat szerepelnek, főként egyházi eseményeken. Még megemlíthetem a Kovásznai Cserkészcsapatot. Ezen csapat tagjai szeretik a természetet, szívesen túráznak és táboroznak, ahogy Orbán Judit református lelkipásztor írta: „egy cserkész otthon érzi magát a természetben."

A polgármester minden évben kiadat egy-két újságot Kovászna címmel, melyben leírja a lehetséges újításokat, hogy milyen pályázatokat nyújtottak be, vagy esetleg nyertek meg és fogtak neki a munkálatoknak. Ezt az újságot két nyelven adják ki, románul és magyarul. Amennyiben valakinek még információra van szüksége vagy szeretne valamit megtudni, annak rendelkezésére áll az önkormányzat honlapja, amit a polgármester elmondása szerint akár napi szinten is frissítenek.

**Összefoglaló**

Mint minden településnek, Kovásznának is vannak erősségei, gyengeségei, lehetőségei és veszélyei, és azért, hogy fejleszteni tudjuk a várost, tudatában kell lennünk ezeknek.

A város erősségei közé sorolhatom az ózondús, ionizált levegőt, ami a hegyvidéknek köszönhető. A közismert ásványvízforrásokat, amelyeket a város próbál kihasználni. Továbbá a meglévő ifjúsági szervezeteket, amelyek a fiatalok hétköznapjait próbálják színesebbé tenni és végül a mezőgazdaságot, amit az itt élő lakosok nagy százaléka művel.

A település gyengeségei közé sorolnám a szórakozóhelyek hiányát. Mind a fiatalok, mind az idősebbek szempontjából rossz. Például a városnak nincs egy uszodája sem.

A néptánccsoport, a kézműves csoport hiányát mind gyengeségnek, mind lehetőségnek tekintem, mert régebb mindkettő volt, de az évek során megszűntek és úgy gondolom, mint egykori tag, hogy jó élmény volt és egyben szórakozási

lehetőség. További lehetőség lenne az infrastruktúra fejlesztése, amire nagy szükség van, úgy gondolom, hogy például a központban lévő utak minősége elfogadhatatlan.

Végül a veszélyek közé sorolnám az elöregedést, mivel a fiatalok nem látnak jövőt szülővárosukban, így nagy valószínűséggel máshol próbálnak majd szerencsét az életben. Egy másik veszély lehet, ha a környező városok fejlődésnek indulnak, elnyomhatják a mi kis városunkat. Pedig a meglévő lehetőségek kiaknázásával jól lehetne fejleszteni mind a gazdaságot, mind a már meglévő turizmust.

**Bibliográfia:**


- 2012- Fortyogó Pokolsár és egyéb bugyborékoló „szörnyek" – az iszapvulkánokról (http://think.transindex.ro/?p=14213 utolsó látogatás: 2014.05.07.)
- Bokor Gábor (2011)- Fábián Ernő szobrot avatnak (http://www.3szek.ro/load/cikk/44231/fabian_erno-szobrot_avatnak_kovaszna utolsó látogatás: 2014.05.07.)
- Cserkészet (http://www.kovasznavajnafalva.ro/cserkeszet.htm utolsó látogatás: 2014.05.07.)
- FIKOSZ honlapja(2013) –(http://fikosz.ro/news.php utolsó látogatás: 2014.05.07.)
- Kovászna rövid ismertetése (http://www.kovaszna.info/ utolsó látogatás: 2014.05.07.)
- Kovászna város honlapja (http://primariacovasna.ro/hu_beta/fooldal.html utolsó látogatás: 2014.05.07.)
- Kovászna-Kommandó Erdei vasút (2007) - (http://www.kisvasut.hu/view_cikk.php?id=603 utolsó látogatás: 2014.05.07.)
- Köztérkép (http://www.kozterkep.hu/welcome utolsó látogatás: 2014.05.07.)
- Turisminfo Covasna honlap (http://www.info-covasna.ro/ utolsó látogatás: 2014.05.07.)
- Wikipédia (2012) – Pokolsár (http://hu.wikipedia.org/wiki/Pokols%C3%A1r utolsó látogatás: 2014.05.07.)

- Wikipédia (2013) – Ignácz Rózsa (http://hu.wikipedia.org/wiki/Ign%C3%A1cz_R%C3%B3zsa utolsó látogatás: 2014.05.07.)
- Wikipédia (2013)- Olosz Ella (http://hu.wikipedia.org/wiki/Olosz_Ella utolsó látogatás: 2014.05.07.)
- Wikipédia (2014) – Csoma Kőrös (http://hu.wikipedia.org/wiki/Csomak%C5%91r%C3%B6s utolsó látogatás: 2014.05.07.)
- Wikipédia (2014)- Erkel Ferenc (http://hu.wikipedia.org/wiki/Erkel_Ferenc utolsó látogatás: 2014.05.07.)
- Wikipédia (2014)- Fábián Ernő (http://hu.wikipedia.org/wiki/F%C3%A1bi%C3%A1n_Ern%C5%91 utolsó látogatás: 2014.05.07.)
- Wikipédia (2014)- Kovászna ( http://hu.wikipedia.org/wiki/Kov%C3%A1szna utolsó látogatás: 2014.05.07.)

**Bordás Zsuzsanna**

# Szentiványlaborfalva értékei, fejlesztési lehetőségei[1]

## Bevezető

A turizmus igen fontos és egyre lényegre törőbb, jelenleg a legdinamikusabban bővülő gazdasági szektor a világban, így Romániában is, ezért ahhoz, hogy megértsük és észrevegyük Szentiványlaborfalva kihasználatlan turisztikai előnyeit, kicsit vissza kell tekintenünk a múltba. Ezért dolgozatom Szentiványlaborfalváról, a háromszéki ikerfalu történelmi hátteréről, a település turizmusának fellendítéséről, lehetséges marketing eszközeiről tárgyal részletesebben.

Szentiványlaborfalva, a Brassói medencében helyezkedik el, a Feketeügy jobb partján, a Brassót Kézdivásárhellyel összekötő országút mentén. Uzon községhez tartozik, mintegy 10 km-re Sepsiszentgyörgytől és 30 km-re Brassótól. Ugyancsak 30 km-re Kézdivásárhelytől és 26 km-re Kovászna városától. A szépmezői-medence egyik települése. A falu népessége körülbelül 800 fő, tíz fő kivételével magyarok lakják. Lakosai többnyire a római katolikus és az unitárius egyház tagjai, de vannak református- és ortodoxvallásúak is.

Amit a településről feltétlen tudni kell, hogy a falu a Szentiványlaborfalva nevet 1899-ben kapta, addig két különálló faluként tekintették. Szentivány 1332-ben említik először, Szent Jánosról, vagy Szent Iványról kapta a nevét. Laborfalva neve 1567-ben bukkan fel először, a monda szerint nevét a latin „labor” (munka) szóból kapta, mert főképp munkások lakta terület volt. A két falu közötti választóvonalat az unitárius templom jelezte. Az unitárius templom alatti rész Szentivány, főképp katolikusok lakta helyiség, míg a templom feletti rész Laborfalva volt, ahol az emberek többsége unitáriusnak vallotta magát. A falu rendelkezik egy 13. századbeli római katolikus templommal, bár az 1802. évi földrengés annyira megrongálta, hogy újjá kellett építeni. Az unitárius templom 1862-ben épült. Az ortodox templom, 1930-ban építette, a román állam, bár a falu lakosságát tekintve és az ortodox vallást követőket, mai napig kihasználatlan épületnek számít. A falu egyik végén egy kápolna található, a Szentiványi sírkápolna, ami a 18. század-

[1] Kommunikáció-PR szakos hallgató, Sapientia EMTE, Csíkszereda

ban épült, ma is gyakran használt hely (a katolikus szertartások egy bizonyos részét itt tartják).

A falu társadalma a 20. században eléggé megosztott volt. Nem rendelkezett azzal az általános falu képzettel, miszerint egységet alkotott volna. Ez többnyire azzal magyarázható, hogy a múltban két külön álló faluként volt ismert, rontott a helyzeten, hogy az egyházi hovatartozás is nagyon megoszlott. 1848 előtt Szentivány népe akkoriba úgynevezett „jobbágyrészen" valók voltak, míg Laborfalva zöme „katonarészen" valóknak vallották magukat. A hagyományoktól való eltávolodást, ezalatt értem a kézzel készített munkák hiányát, a falu szükségleteit kielégítő munkák elvégzésének a hiányát, elősegítette a falu fekvési helye, hiszen közel van Sepsiszentgyörgy és Brassó városokhoz. Az embereknek ez gazdasági szempontból kedvezőnek bizonyult, azonban a falu hagyományainak és kórképének ez nem előrehaladást, hanem további hátrányt jelentett.

Az 1920-as, 1930-as években Páll Ferenc vezetésével fellendül a műmalom iparág a faluban, a helyi fiatalok egy igen jelentős része dolgozhatott saját falujában. A falu dolgozói rétegének nagy részét a malom látta el munkával, ami elősegítette, több fiatal hazajövetelét a városokból. 1975 egy új fordulatot hozott a malom életébe, bevezették a faluba a középfeszültségű villanyhálózatot, ami a vízmeghajtást teljesen elnyomta, így a munkálatok többszörösét lehetett, kevesebb idő alatt elvégezni. Levágták a Feketeügy medreit, az árvizek megelőzése érdekében, így elmocsarasodtak, szennyezett halastavakká alakultak át. Látványosságnak számított és most is annak számít ugyanakkor a közeli Csere hegy, ahonnan akár Kovászna megye nagyobb részét, akár a brassói medencét teljesen be lehet látni.

A falu büszkeségei közé tartozik, Laborfalvi Róza, aki a faluról kapta a nevét, és Jókai Mór feleségeként ismert, remek színésznő. Berde Mózes és testvére Berde Áron, Berde Mózes vagy Mózsa jogász, 1848-ban kormánybiztos, parlamenti képviselő. Berde Áron jogász, közgazdász, a Kolozsvári Tudományegyetem első rektora. A Korodi ikrek, Hajnalka és Mária, az asztalitenisz kitűnőségei.

A diktatúra ideje alatt, a falu, a község igen elhagyatott és elfeledett településnek számított. Az uzoni kollektív gazdaság részeként (bár nagyon közel fekszik a községhez), mégis kevés fejlődést mutatott. Közigazgatási intézményei ez idő alatt tönkrementek. Új épületnek a diktatúra bukását megelőző „blokk-lakóház" számított. Így a hagyományápolás, a közélet, a művelődés is hanyatlani kezdett. Ezért 1993-ban megalakult a Berde Mózsa Alapítvány, céljai közt többek között

szerepelt a közösség összetartozásának az építése, a művelődés fellendítése, az iskolaügy rendezése, erősíteni a magyar tudatot az emberekben. Az alapítvány tevékenységei sikeresnek bizonyultak. Az iskola megújult erővel folytatta munkásságát, a közösség összefogott a cél érdekébe, a hagyományok kezdtek vissza kerülni az öntudatba, a falu identitását formálni.

A falu hátterének ismeretében indulhatunk tovább, hogy megvizsgálhassuk azokat a kihasználatlan területeket, amelyekre véleményem szerint nagyobb hangsúlyt kellene fektetni.

**Szentiványlaborfalva a XXI. században**

Ebben a fejezetben tárgyaltakat, előzetes információforrásokból, sajtóanyagokból, saját megfigyeléseim alapján és több interjú készítése során következtettem le. Az interjúkat, három emberrel készítettem, a falut képviselő tanácstaggal (51 éves), a falun belül egy saját vállalkozással rendelkező üzletasszonnyal (47 éves) és a SZI@ ifjúsági szervezet elnökével (21 éves).

A három felekezet közötti különbségek, mára már teljesen eltűnni látszódnak. A rendszerváltás utáni időszak, mint minden közösség számára, új erőt hozott. Ennek a falunak is, mint a többi székely falunak újra meg kellett tanulnia talpon maradni. Ezért a század elején egy teljesen új iparágat fejlesztettek ki, ami mára már túl soknak bizonyult, és ez a kürtőskalács árusítása. Kezdetben hasznos, és jövedelmező volt, a nemzetközi országút mentén, igen forgalmas út szélén, árusított kürtőskalács, majd kenyér. Pár éven belül már majdnem minden kapu előtt láthattunk árusító embereket, már nem csak kaláccsal és kenyérrel, de zöldségekkel, gyümölcsökkel, virágokkal is. Nem csoda tehát, hogy a közéletben is elterjedt a „kürtőskalács falu” elnevezés. A rengeteg kirakodó miatt, hanyatlani kezdett ez a fajta üzletág. A gazdasági válság, a termékek minőségének a hanyatlása és a szigorú törvénykezések (az állami és egészségügyi adók kiszabása és befizetése) lehetnek az okai, annak hogy folyamatos csökkenésnek indult a termékek eladása.

A szentiváni malom, ma már nem működik, de 2013-as év végéig folyamatos termelést produkált. A technológiák fejlődése során, ezt a malmot is „gépesítették”, amely által jelentősen csökkent a dolgozók száma. Főként férfi munkaerőre volt szükség, ez azonban már csak halvány árnyéka volt az egykori munkahelyeket biztosító vállalkozásnak. Az emberek egy része, nem a falu határain belül dolgozik, hanem nagyobb településeken, városokban (Brassó, Sepsiszentgyörgy, Uzon). A

többiek a helyi vállalkozóknál (eladóként, napszámosként), agrártevékenységet folytatnak, vagy kürtöskalácsot árusítanak az út mentén. De vannak olyan családok is, ahol az anya „falusi" társadalmi felfogás szerint, nem dolgozik, vezeti a háztartást, neveli a gyerekeket. A falu népessége elöregedett, a fiatalok nagyobb településeken próbálnak munkahelyet és szállást biztosítani maguknak. Közel a faluhoz, de mégsem benne.

A falu önkormányzatilag Uzon községhez tartozik, viszonylag kevés juttatást kap. Igaz, hogy a vízhálózat eddigi megoldásában, a falu önellátó volt (kutakat használtak és szennygödröket). Egészen, amíg a Polgármesteri hivatal el nem nyert pályázata által, 2014-re, minden kapu elé bevezették a szennyvíz elvezető csatornákat, és az ivóvíz csatornákat, ennek azonban a tényleges használata még nem lehetséges. Új minifoci pálya épült és a gyerekeknek játszópark.

2011-ben Márkó László közreműködésével jött létre Szentiványlaborfalván a SZI@ (SzentIványlaborfalva ifjúság@) ifjúsági szervezet. A szervezet azzal a szándékkal jött létre, hogy az ifjúság jobban bekapcsolódhasson a falu közösségi életébe, önkéntesen segítsék az előrehaladást, friss lendülettel javítsanak a faluról alkotott képen. Idővel az ifjak feladatává vált a falu különböző rendezvényeinek a megszervezése, ilyenek lehetnek a szentiványlaborfalvi falu napok, a SZI@ és az ifjúsági napok, különböző sport rendezvények, mint a minifoci bajnokág vagy az asztalitenisz verseny, amely a Korodi ikrek által, éves eseménnyé nőtte ki magát. A szervezetet 2013-ban írták be hivatalosan, ezáltal több lehetőség is megnyílott az ifjak előtt (pl: élhetnek különböző pályázati lehetőségekkel), melyek Gábor Lehel, a SZI@ elnöke szerint nagyon sokat segítenek a rendezvények pénzügyi kivitelezésében. A szervezet első hivatalos intézkedései között szerepelt a Berde Mózsa emlékére felavatott terem. A falu rendezvényeinek zömét a szervezet tervezi meg, majd vezényli le. Kezdetben 30 fővel indultak az ifjak, mára már fele az aktívan tevékenykedők száma. A csapatépítő programok nagyon fontosak az ifjak számára, összhangba hozzák a tagokat. Ilyen programok a más falvak és városok ifjúsági napjain való részvételek.

Szentiványlaborfalvának is, mint minden székelyföldi falunak vagy városnak van egy testvértelepülése. Magyarország Tolna községének egyik falva, Fácánkert. Minden évben érkeznek vendégek, ahogyan minden évben ellátogatnak páran a faluból is Fácánkertre. Érdekes azonban, hogy Szentiványlaborfalvának saját honlapja nincsen, viszont a SZI@ facebook oldalán találunk a faluval kapcsolatos hasznos információkat is, csakúgy mint az Uzon község honlapján is.

A falu hagyomány tisztelőnek számít, nagyon fontosak a lakosok számára a templomi ünnepek. Ugyanakkor minden évben megrendezik a farsangi kosarasbált, ahova minden 18 év fölötti lakost szívesen látnak. Farsangi időszakban, a maszkajárás is éves programnak számít. Március 15.-ei ünnepség, koszorúzás. Minden évben húsvét első napján, vasárnap, a falu „színészei" egy húsvéti komikus színdarabot adnak elő, az emberek összehangolása érdekébe, ezt követően, húsvét hétfőn minden fiú és férfi locsolkodni indul, míg a lányok otthon várakoznak rájuk. Ezen a napon szinte csak férfiakat és kisfiúkat láthatunk az utcákon. Karácsonykor a Bethlen járás. A falu számára fontos és elterjedt rendezvények a falu napok, éves asztalitenisz vetélkedők.

A településről alkotott vélemények nagyon megoszlanak, a fiatalok egy része kevés lehetőséget lát a faluban. Mások szerint nagyon jó fekvésű, közel a nagy városokhoz, mégis csendes, nyugodt. Kis település, minden ember ismeri a szomszédját, a falu majdnem összes lakosát. A mezőgazdasági vállalkozók kedvelik, rengeteg megművelni való földje miatt. Több mezőgazdásznak, földbirtokosnak ad lakóhelyet. A község második legnagyobb faluja, ami kedvező az önkormányzatnak is. Rendelkezik saját pékséggel, elterjedt az állattartás. Gazdasági szempontból a tejtermelés, a földművelés rendkívül kedvező. A turisták, akiknek nagy része átutazó (a forgalmas országút miatt), kedvesnek ítélik meg a lakosságot. Látványosságait a település, nem használja ki. Szálláshelyet viszonylag keveset biztosít, két panziót találhatunk benne. A falu anyanyelve alapvetően magyar, de az országút és Brassó közelsége, megköveteli a román nyelv használatát is.

**Következtetések**

Az első fejlesztési javaslatom, amelyet véleményem szerint a település nem használ ki, nem csak évek óta, de soha nem is került rá sor, a holtárkok, amelyek kialakultak 1975-ben. Ezek a holtárkok, elmocsarasodott, szennyezett kistavakká váltak, amelyekben (mert több is van belőlük) sem halak, sem növények nem élhetnek meg, vagy csak nagyon kevés százalékuk. A tavak kitisztítása, halak betelepítése, esetleg kis csónakok elhelyezése a tavakon, egy új esélyt adna a kihasználásukra. Télen a korcsolyázni szeretőknek biztosítana szórakozást, nyáron a horgászok, csónakázni vágyók élvezhetnék előnyeit.

A természeti elemek, mint a Csere hegy, amely nagyon szép látványt nyújt, erdővel bőven rendelkezik, szintén egy újabb ki nem használt területe a környező

falvaknak. Színes állatvilágával elnyerhetné a turisták érdeklődését. Erdő túrák vezetése az év minden szakában érdekes lehetne. Hegymászás, a sportosabb embereknek, élményparkok készítése. A közeli Rétyi Nyír is egy csodálatos élményt nyújt nemcsak a turistának, de a környező lakosoknak is.

A helyi iskola megszűnt, de épülete fennmaradt, és azért, hogy ezeket a termeket ne csak a kormányválasztási időkbe használhassuk, itt található meg a Berde Mózsa emlékterem, amely értékes az utókor számára, olyannyira, hogy kibővítésével akár egy kisebb Múzeumot is létre lehetne hozni.

A turizmus fejlesztése érdekébe, Szentiványlaborfalvának feltétlen szüksége lenne járdára. Ez a forgalmas és kanyargós út, nem rendelkezik a járókelőket védelmező külön járdával. Az emberek a falu területén belül rá vannak kényszerülve, hogy az út szélén járjanak-kelljenek, a lakosok, a nagyautók és személyszállító autót vezetők nagy „örömére".

A régió idegenforgalmának a fellendítése érdekében, a falunak mindenképpen szüksége lenne egy saját honlapra. Amely nem csak bemutatja a falu látványosságait, de programokat is kínál, rámutat a szálláshelyekre, és a helyi időjárást is feltünteti, azért, hogy a turisták igényeit minél magasabb szinten tudja kielégíteni. Ez növelné a falu életszínvonalát is.

**Összefoglaló**

A település fejlesztése érdekében tudnunk kell melyek Szentiványlaborfalva erősségei, gyengeségei, lehetőségei és veszélyei.

Erősségei közé sorolhatjuk, hogy a régió, közlekedés és földrajzi szempontból kedvező helyen fekszik (az országút mentén). Közel van a megyeközpont, Sepsiszentgyörgy, és három másik város is. A mezőgazdasági és az állattenyésztési termelés évszázados hagyományokra épült. Hagyományokkal (kürtőskalács, házikenyér), tradíciókkal (éves asztalitenisz verseny) rendelkező terület. Természeti értékekben gazdag (holtárkok, Csere hegy, Rétyi Nyír). Saját pékséggel rendelkezik, ezáltal munkát szolgáltat a falu lakosainak. Rendelkezik egy ifjúsági önkéntes szervezettel (SZI@).

Gyengeségei között meg kell említenünk, hogy nem rendelkezik vasút hálózattal. A kommunikáció hiánya, a lakosok és községháza közötti kapcsolat nagyon gyenge. A szakképzett fiatalok körében migráció figyelhető meg. Nem rendelkezik saját iskolával, önkormányzattal. Kihasználatlan turisztikai lehetőségek, gyenge

marketing (nem rendelkezik saját honlappal). Fejletlen az információs és kommunikációs rendszer, és gyengék a gazdasági és a pénzügyi szolgáltatások.

A faluban rejlő lehetőségek között szerepel az iskola újraindítása, hogy a gyerekek ne a községközpontba kelljen járjanak. Járdahálózat kiépítése a közeljövőben. Egy múzeum létrejötte. Honlap készítés, amely tájékoztatja az ide utazni vágyót, minden lényeges információról. A környezeti sajátosságok fellendítése, tavak megtisztítása. Az Európai Unió által megnyíló új források, új pályázatok. Tájspecifikus termékek tovább terjesztése (kürtőskalács, házikenyér). A malom újraindítása.

Végül a veszélyek felsorakoztatása. Egy igen komoly veszélyforrás lehet, ha csökkenni fog a nagyvárosok munkaigénye. Az állami normák megszigorodása (az út menti árusítással kapcsolatosan). A régió elöregedése, a fiatalok migrációja.

A turizmus egy olyan gazdasági erő, amely által fellendíthetjük egy település munkahelyeinek számát, a lakosok életszínvonalát. Ehhez fejlesztésre és marketingre van szükség, ami a lakosság együttműködése nélkül nem jöhet létre, de ehhez szükség van összetartásra, összefogásra és a helyi tanács támogatására.

**Bibliográfia**


- (2013), Szentiványlaborfalva. In: (http://hu.wikipedia.org/wiki/Szentiv%C3%A1nlaborfalva – utolsó látogatás 2014.04.24)
- A SZI@ közösségi oldala. In: (https://www.facebook.com/szia.sokk - utolsó látogatás 2014.04.24)
- Berde Mózsa Alapítvány (1996), Falukép a XX. században. Kiadó Jelen Kft., Arad, 1996. In: *Ikerfalu a feketeügy mellett.*
- Berde Mózsa Alapítvány (1996), Szentiványlaborfalva. Kiadó Jelen Kft., Arad, 1996. In: *Ikerfalu a feketeügy mellett.*
- Faluvilág (2013), Összetartó szentiványlaborfalvi fiatalok. In: (http://www.3szek.ro/load/cikk/62910/osszetarto_szentivanlaborfalvi_fiatalok - utolsó látogatás 2014.04.24)
- Oláh-Gál Réka (2013), „Amit velünk a kommunista rendszer elkövetett, azt nem lehet elmesélni.”. In: (http://www.hargitakiado.ro/cikk.php?a=MTkyOA== - utolsó látogatás 2014.04.24)

- Pénzes Lóránd (2009), a szentiványlaborfalvi katolikus egyházi épületek. In: (http://www.keresztenyszo.katolikhos.ro/archivum/2009/februar/5.html - utolsó látogatás 2014.04.24)
- Szekeres Attila (2014), Szentiványlaborfalva - az utókor ismerje a múltat. In: (http://erdely.ma/kisregio.php?id=163000&cim=szentivanlaborfalva_az_utokor_is_ismerje_a_multat – utolsó látogatás 2014.04.24)
- Uzon község honlap oldalán található információ Szentiványlaborfalváról. In: (http://www.ozun.ro/index.php?option=com_content&view=article&id=8&Itemid=65&lang=hu – utolsó látogatás 2014.04.24)

**Henter Hunor**

# Csíkszereda városközpont rehabilitációja[1]

## Bevezető

Nem csak a távolból való szemlélője, én is szemtanúja, sőt, megélője vagyok Csíkszereda város rehabilitációjának. Néhány éve szemtanúi lehettünk egy óriási átalakulási folyamatnak, amely az egész városra kiterjedt. Kezdve különböző lakóövezetek felújításával, játszóterek kialakításával, sportpályák létrehozásával egészen a városközpont teljes átalakulásáig. Egy ilyen övezet lakójaként én is átéltem, ahogyan átszabják a falakon kívüli tereinket. Ezekből a hatásokból merítve jött az ötlet, hogy klaviatúrát ragadva dokumentáljam az eseményeket.

## Rövid ismertetés

A Közép-romániai fejlesztési régióhoz tartozó, municípiumi rangban álló Csíkszereda Hargita megye központja. Népessége közel 40.000 fő. Az 1989-es rendszerváltás előtti évekhez képest nagymértékben megváltozott a város központi része. A kommunizmus időszakához képest, a mai városvezetők igyekeznek javítani a város hangulatán. A tervezők igyekezete arra irányult, hogy megkeressék Csíkszereda már csak nyomokban fellelhető városrendészeti arculatát. A csonka, jellegtelen környezet nem szolgál túl sok kiindulóponttal. „Semlegesíteni akartuk a hajdan szerencsétlen módon kialakított Szabadság teret, csökkenteni a jelentőségét, ugyanakkor megtartani a nagy és üres terület előnyeit, például a rendezvények szempontjából. Lehetőségünk nyílt csökkenteni az önmagában álló elem hangsúlyosságát azáltal, hogy egy hosszabb promenád részévé tettük. A promenád a városi színháztól a Kossuth utcáig – a Petőfi utcával párhuzamosan, a központi park mellett – húzódik, és egyértelműen sétatér lesz, mely magába foglalja a Placcot. Szerettük volna valamilyen módon pótolni az 1980-ban elveszített orsós vásárteret, az egykori Kossuth utcát is. A két párhuzamos sétálótengelyt középen erőteljesen kapcsolja össze a hetvenes években kialakított Majláth-tér, illetve halványabb gesztusként a tőle északra húzódó Gál Sándor utca, valamint annak

[1] Kommunikáció-PR szakos hallgató, Sapientia EMTE, Csíkszereda

tervezett meghosszabbítása" – magyarázza Tövissi Zsolt műépítész, az új városközpont tervezőcsapatának vezetője.

Antal Attila alpolgármester szerint egy negyvenezer lelkes régióközpontban – mely nagyvárosnak nem nevezhető – nem indokolt a francia típusú, „bulevárdos" városközpont, melyet annak idején a szocialista vezetés erőltetett. „Nekünk más hagyományaink vannak, más a sajátos, székely, csíki jelleg. A város annak idején tulajdonképpen egy piactér köré szerveződött, a központi tér határozta meg elrendeződését, mint a görögöknél az agora vagy a rómaiaknál a fórum" – magyarázza az alpolgármester. Ezért a pályázati lehetőség felmerülésekor néhány jól meghatározott alapelvből indultak ki: az autósforgalom kerülje ki a központ tájékát, illetve bővüljenek a gyalogosan bejárható közterek. Olyasmit szerettek volna kialakítani, amit polgári városokban sétatérnek, promenádnak hívnak, és ami képes kiszolgálni a városlakók igényeit, belakható, élhető. „Családcentrikus városfelfogás ez. Teret kívánunk adni a nyugdíjasoknak, ahol megállhatnak, leülhetnek, találkozhatnak, ahol a gyermekek megtanulhatnak görkorcsolyázni, ahol a kismamák babakocsit tologathatnak, a fiatalok összegyűlhetnek. Egyfajta „grund", a találkozások tere, ahol kötetlen társadalmi életet lehet élni" – fogalmaz Antal Attila.

Csíkszereda a nagy átalakulások városa, mondhatnánk. Egy, a piactér köré szerveződött házakból és a belejük futó néhány utcából a kommunista rezsim hatalmának köszönhetően létrejön egy olyan város, mely nem veszi figyelembe a helyi igényeket, jellegzetességeket, ezáltal lerombolva a város évszázadok alatt felépült identitását, megfosztva eredetiségétől. Ezt követően, a rendszer hirtelen bukása után, félbemarad minden elkezdett építkezés és bontás, majd a semmittevés óriási tehetetlenséggel ránehezedik a félig lebontott, félig felépített épületekre, közösségi terekre. Huszonegynéhány év után pedig újra nekilát a városvezetés egy város-rehabilitációnak, amely már a fennmaradt értékek és (többé-kevésbé) igények figyelembe vételével hoz létre új épületeket, szabadít fel új tereket és ad nekik jelentést.

**A projekt révén megvalósítani kívánt célok**

A projekt keretében megújul a Szabadság tér, a Majláth Gusztáv tér, a Petőfi utca, a Központi park és a Csipike napköziotthon épülete egy olyan 42,7 millió lej értékű nagyszabású terv révén, amelyre az EU Regionális Operatív Programjának keretében pályázott Csíkszereda.

A városközpont megújítására vonatkozó nagyszabású elképzelés három fejezetet foglal magába:

- A közterek modernizálása: Petőfi Sándor utca, Majláth Gusztáv Károly tér és a Szabadság tér
- A központi városi park modernizálása
- A Petőfi Sándor utca 39. szám alatti ingatlan modernizálása, amelyben egy megújult, felfrissült ifjúsági központ jönne létre. Ez utóbbira 2,4 millió lejt fordítanak.

A központi park teljesen új arculatot kap, az erre vonatkozó tétel 3,8 millió lej. Az összköltségnek mintegy 80%-a a sétálóutca, a Majláth Gusztáv Károly tér, a Szabadság tér és a közöttük lévő övezet teljes felújítása, a Nagy István Művészeti Iskola melletti térrel együtt.

A pályázat összértéke 42,7 millió lej, ebből a vissza nem térítendő rész 31,6 millió lej. A kivitelezési terveket Tövissi Zsolt építész, tervfőnök irányításával az Art Line kft. készítette. A csíkszeredai városközpont 2013-ra újjászületett, ugyanis a strukturális alapokat eddig a dátumig el kellett költeni.

**Konkrét célkitűzések**

- A város központjában található nyilvános terek hozzáférhetőségének megnövelése
- A közterek a polgárok számára vonzóak legyenek
- Kulturális helyszínek megteremtése
- Gazdasági versenyképesség növelése a szolgáltatások és kereskedelem területén
- Városimázs javítása megyei és regionális szinten
- Az épített örökségünk és a modern infrastruktúra összehangolása
- A központi közlekedés átalakítása
- A kerékpárutak kiterjesztése a város területén
- Hozzájárulás a különböző turisztikai tevékenységekhez
- Jobb feltételek biztosítása a kulturális örökségek terén.

**A projekt háttere**

A javasolt projekt megoldást ad több gazdasági és társadalmi problémára.
A gazdasági helyzet területén a következőket határozták meg:

- Megváltozó gazdasági szerkezet a városban
- Kutatás, fejlesztés és innováció
- Jól meghatározott funkcionalitásai a központi területnek
- Turisztikai fejlődés.

A társadalmi helyzet területén:

- Leromlott közterületek rendbetétele
- Közintézmények kellemetlen környezetének karbantartása
- Szabadtéri kulturális tevékenységeknek helyet adó közterek kialakítása
- Csökkentett közúti forgalom
- A városközpont határainak pontos meghatározása
- Új, minőségi munkahelyek létrehozása
- A városi jelleg erősítése.

A projekt hatással van a város demográfiai megítélésében is

- Vonzóbb közterületek
- A vidékre költözés lassítása, késleltetése
- Kivándorlás csökkentése.

A közterületek erős hatást gyakorolnak mind a gazdasági fejlődésre, mind a városlakók jó közérzetére, szociális életére. A Csíkszeredából kivándorlók aránya 2007-ben volt a legmagasabb, ekkor a lakosság 10,7%-a hagyta el a várost. Ez magyarázható a város rossz infrastruktúrájával, a létező közterületek kulturális kihasználatlanságával, a közterületek funkcióinak hiányosságával, stb. A központ fejlesztési stratégiájának részeként várhatóan csökken a kivándorlások száma, és nő a hazaköltöző, visszatelepülő lakók száma is.

**Más projektekkel való együttműködés**

- A központi park korszerűsítése
- A Petőfi Sándor utca 39. szám alatti ingatlan ifjúsági központtá alakítása, felszerelések vásárlása
- Potenciális turisztikai célpontok korszerűsítése: Csíksomlyó, Hargitafürdő, Mikó-vár

- Közúti infrastrukturális megvalósítások
- Oktatási fejlesztések, beleértve az egyetemi oktatást is
- Sportolási lehetőségeket megteremtő épületek rehabilitációja.

A város központjának rehabilitációja többek között magába foglalja a közterületek utcabútorzatának teljes kicserélését, a zöldövezetek átalakítását és létrehozását, az éjszakai megvilágítás modernizálását, ezáltal egy energiatakarékosabb központ létrejöttét. A közterületek modernizálásával és emberbarátivá tételével a város élhetőbb, funkcionálisabb lesz.

A központi park modernizálásával a cél létrehozni egy egészségesebb, természetesebb, fejlődő zöldövezeti területet, ami a város polgárai számára vonzó és hasznossá tehető.

**A projekt közvetlen élvezői**

- A megvalósítási térben élő személyek száma: 872 személy
- A megvalósítási tér körzetében élő személyek száma: 10.533 személy
- A város lakossága: 43.168 személy
- A megye lakossága: 326.222 személy
- Veszélyeztetett csoportok:
    - Fizikailag hátrányos személyek: 1.200 személy
    - Látássérült személyek: 490 személy
    - Fiatalok: 20.000 személy
    - Nők: 48.000 személy
- Turisták: 550.000 személy, amelyből 400.000 látogató Csíksomlyó és vonzáskörzetébe látogat
- Kereskedelmi egységek: 350 cég
- közintézmények: 40 intézmény.

**A projekt közvetett élvezői**

- városi vállalkozások: 3600 cég
- munkahelyteremtés: 2400 fő részére
- potenciális befektetők: 50 vállalat

**A projekt menedzselése**

A projekt szakképes irányítása elengedhetetlen feltétele a megvalósításnak. Célja a projekttevékenységek irányítása az előre meghatározott célok és eredmények érdekében. A jelenlegi projekt szerves részét képezi az integrált városfejlesztési tervnek. Minden projektnek és részprojektnek saját egyéni csapata kell legyen, másrészt ezeket is egy felülbíráló bizottság követi és ellenőrzi magasabb szinten. Ezeket a személyeket, bizottsági tagokat a polgármester nevezi ki.

**Az irányító bizottság tagjai:**

- alpolgármester
- titkár
- pénzügyi számviteli vezető
- pénzügyi- és menedzsment-ellenőrző
- állami beruházásokkal foglalkozó igazgató
- főépítész
- kommunikációs szakember, európai integrációs- és projekt-menedzser
- közjóléti és gyámügyi hatóság vezetője.

Az irányító bizottságnak két funkciója van a megfelelő megvalósítás és az elszámolhatóság eléréséhez, ez a következőképpen oszlik meg:

- PR (közkapcsolatok), információs és promóciós feladatkörök, amelyek kapcsolódnak az európai integrációs és projektmenedzsment értékrendjéhez
- Beszerzési és eljárási végrehajtások a beruházással kapcsolatosan.

Az irányító bizottság tevékenysége mellett létezik még egy **projektmenedzser** csapat, amely részmunkát vállal az irányító bizottság mellett:

- Figyeli a projekt ütemtervét és aktuális tevékenységét
- Pénzügyi ellenőrzést és irányítást vállal
- A közbeszerzési szerződéseket ellenőrzi (projektmenedzsment tanácsadás, mérnöki tervezés, műszaki tervezés és ellenőrzés, stb.)
- Belső és külső kommunikációs felügyelet
- Adminisztratív műveletek, dokumentációk és iratok kezelése
- Pályázati dokumentáció és kifizetési kérelmek kezelése
- Folyamatos kapcsolattartás az irányító bizottsággal.

A projektmenedzser csapat 5 tagból áll:

- Projektigazgató
- Projektigazgató asszisztens
- Pénzügyi igazgató
- Pénzügyi felügyelő
- Műszaki igazgató.

A projekt lefutási ideje 38 hónap.

**Mutatók**

| | **A projekt kezdetekor** | **A projekt befejeztekor** |
|---|---|---|
| Közterek modernizálása: Petőfi S. Utca, Majláth G. K. Tér, promenád | 0 nm | 41.660 nm |
| Gyalogos felületen kiadó közterek | 371 nm | 480 nm |
| Parkolók, utak, bicikliutak | 10.879 nm | 6.539 nm, amiből 986 m bicikliút |
| Parkolóhelyek | 70 parkolóhely ebből kettő fogyatékkal élők számára | 177 parkoló, 10 fogyatékkal élő számára |
| Továbbfejlesztett gyalogos közterületek, járdák, terek | 0 nm | 31.254 nm |
| Átalakított zöldövezet | 0 nm | 3.387 nm |
| 2,5 méternél magasabb fák | 27 db | 236 db |
| 3,5 méternél magasabb közvilágítás | 62 db | 77 db |
| Vízhálózat modernizálás | Vízvezeték 0 m<br>Szennyvízvezeték 0 m | Vízvezeték 982 m<br>Szennyvízvezeték 1476 m |
| Látássérültek számára kijelölt átkelőhely | 0 db | 11 db |

| | | |
|---|---|---|
| Mozgássérültek számára kialakított intézmény-feljárók | 0 db | 29 db |
| A projekt alatt teremtődött munkalehetőségek | 0 | 85 munkahely |

A projekt utáni várható eredmények a modernizálás által (megtakarítás):

| | A projekt kezdetekor | A projekt befejezésekor |
|---|---|---|
| Vízvezeték karbantartás | 100 430 lej/év | 15 981 lej/év |
| Parkolóhelyekből származó bevétel | 25 200 lej/év | 63 720 lej/év |
| Utcai világítás fenntartása | 50 000 lej/év | 25 000 lej/év |
| Közterek fenntartása | 1 700 000 lej/év | 283 200 lej/év |
| Utazási idő | 6 perc | 4 perc |
| Kerékpárt használó személyek száma | 150 személy/nap | 300 személy/nap |
| Kereskedelmi felületek értéke | 20 euró/hónap/nm | 26 euró/hónap/nm |
| Lakások felületének értéke | 700 euro/nm | 700 euro/nm |
| Új munkahelyek a területen (közvetett mód a projekt által) | 0 | 100 új munkahely |

**A projekt fenntarthatósága annak befejezése után**

A Regionális Operatív Programon belül igényelt fenntarthatósági és karbantartási, javítási munkálatokra igényelt keretek:

- Pénzügyi fenntarthatóság
- Intézményi fenntarthatóság
- Politikai fenntarthatóság

**Anyagi, pénzügyi fenntarthatóság**

A karbantartási költségek évente 1 895 390 lejt emésztenek fel. Ezt a helyi önkormányzat az évi költségvetéséből fedezi.

**Intézményi fenntarthatóság**

A Petőfi Sándor utca, Majláth Gusztáv Károly tér és a Szabadság tér, a jelenlegi befektetés tárgyai, közterületként szerepelnek a hivatal leltárában. A helyi önkormányzat létrehozott egy karbantartó és javító szervezeti struktúrát, amely a következőképpen néz ki:

- Az alpolgármesterek egyike folyamatos ügykezelés alatt tartja a helyszíneket
- Adminisztratív és technikai bizottság
- Ügyintézés
- Utcák, járdák javítása.

**Politikai fenntarthatóság**

Politikai fenntarthatóságról akkor beszélhetünk, ha a felhasznált anyagok időtállóak, energia-hatékonyak a teljes beruházás alatt és után.

**PR tevékenységek**

Az információs és tájékoztatási tevékenységek a következők:

- Sajtótájékoztatók
- Sajtómegjelenések képes beszámolókkal
- A végrehajtás során kihelyezett ideiglenes informáló panelek
- Állandó emlékeztetőtáblák a befejezés után
- Szórólapok, plakátok, CD-k
- Speciális útmutatók vakok számára
- A város honlapján megjelenő cikkek a célokról és várt eredményekről
- Minden utcabútorzat, berendezés, közvilágítási elemen elhelyezett öntapadós matrica, amely UV fény elleni védelemmel, eső- és fény-védelemmel (kopás ellen) van ellátva és a projekttel kapcsolatos fontos információkat tartalmazza (kivitelező, megbízó, végrehajtó, támogatás stb.)

**A segítségemre álló anyagok:**

Pályázati ív (Cerere de finanţare)

Sajtóanyagok forrása:

Erdélyi Napló - http://www.erdelyinaplo.ro/aktualis/riportok/teret_kap_a_kozossegi_elet

Székelyhon - http://www.szekelyhon.ro/aktualis/sikeresen-palyazott-csikszereda-a-varoskozpont-felujitasara

Krónika - http://www.kronika.ro/erdelyi-hirek/megujult-csikszereda

Erdély.ma - http://www.erdely.ma/kisregio.php?id=98935&cim=legkalapacs_tori_a_szocialista_multat_csikszeredaban

http://www.szereda.ro/

**Interjúk:**

Antal Attila, Csíkszereda alpolgármestere

Tövissi Zsolt, műépítész